

ДЕРЖАВНА АУДИТОРСЬКА СЛУЖБА УКРАЇНИ

УПРАВЛІННЯ ПІВНІЧНОГО ОФІСУ ДЕРЖАУДИТСЛУЖБИ В ЧЕРНІГІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Звіт

державного фінансового аудиту виконання Департаментом культури і туризму, національностей та релігій Чернігівської обласної державної адміністрації бюджетних програм, спрямованих на виконання Програми розвитку Менського зоологічного парку загальнодержавного значення на період 2016-2020 роки (Обласної програми оновлення та розвитку Менського зоологічного парку загальнодержавного значення на 2011-2015 роки)

*м. Чернігів
2018 рік*

ЗМІСТ

Резюме.....	3
Вступ.....	6
I. Організація та методологія проведення аудиту.....	7
II. Аналіз результативних показників.....	6
III. Результати аудиторського дослідження.....	12
Висновки.....	33
Пропозиції.....	35
Перелік джерел інформації.....	37
Протокол узгодження	

РЕЗЮМЕ

Менський зоопарк — зоологічний парк загальнодержавного значення у місті Мена, Чернігівська область. Площа становить 3,3 га. Єдиний зоопарк в Україні (та колишньому СРСР), який розташований в райцентрі, візитна картка міста Мена. Зоопарк у Мені був відкритий у 1977 році місцевими любителями природи. У 1983 році Менському зоопарку надано статус зоологічного парку загальнодержавного значення. Після 1992 року діяльність зоопарку почала занепадати. Різко зменшилась чисельність тварин, більшість видів було передано в інші зоопарки, деякі види загинули та в кінці року колекція нараховувала кілька десятків видів. Після переведення в 1998 році на обласний бюджет, та після 2000 року з приходом нового керівництва та спеціалістів, крок за кроком ситуація почала виправлятися. Почав вестись підбір та комплектація сімейних пар і груп, колекція постійно поновлюється новими видами тварин. Підтримується тісний зв'язок з іншими зоопарками України. Наразі Зоопарк майно зоопарку належить до спільної власності територіальних громад міст, селищ та сіл Чернігівської області. [18]

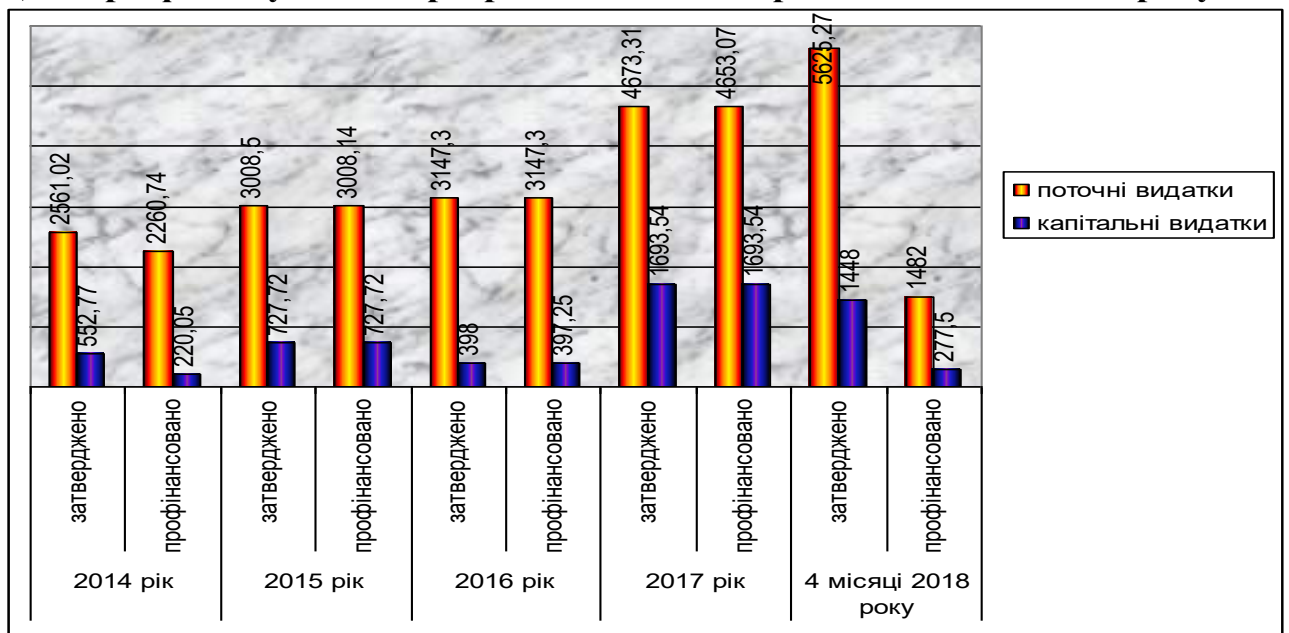
З метою розв'язання проблемних питань щодо розвитку Менського зоологічного парку загальнодержавного значення розроблено і прийнято рішенням Чернігівської обласної ради від 30.12.2010 Програму оновлення та розвитку Менського зоопарку загальнодержавного значення на 2011-2015 роки та рішенням обласної ради від 18.12.2015 було розроблено та затверджено аналогічну програму на 2016-2020 роки (далі Програми).

Метою цих Програм є збереження Менського зоологічного парку загальнодержавного значення (далі Зоопарк), створення необхідних умов для його подальшого розвитку, зміцнення матеріально-технічної бази, підтримання в належному стані природно-заповідницької зони. [12,13]

Фінансування заходів Програм здійснювалось із Чернігівського обласного бюджету і за охопленій аудитом період склало 17867,30 тис.гривень.

Діаграма 1

Дані про фінансування Програм за 2014-2017 роки та 4 місяці 2018 року

За результатами проведеного аналізу, використання бюджетних коштів на виконання заходів Програм за досліджений період по Чернігівській області недостатньо ефективно. Дане дослідження проведено з метою вивчення існуючого стану Зоопарку, оцінки можливості покращення його функціонування, оптимізації витрат та збільшення доходів.

У ході аудиторського дослідження вивчено та проаналізовано законодавчі та нормативні акти; дані бухгалтерського обліку фінансової та статистичної звітності; інформації з відкритих джерел доступу.

В ході здійснення аудиту визначено фактори, які перешкоджають якісному виконанню Програм та досягненню її основних завдань при аналізі:

- розроблення Програм, визначеності її цілей та напрямів;
- фінансування Програм;
- розрахунку потреби в бюджетних коштах;
- повноти використання наявних ресурсів;
- звітування та контролю за виконанням Програм.

Результати аудиторського дослідження засвідчили, що виконання Програм за досліджений період було недостатньо ефективно.

Основними причинами, які негативно впливають на ефективність виконання Програм, є:

- розроблення Програм без дотримання вимог законодавства;
- недосконала організація процесу фінансування та звітування за результатами виконання Програм;
- відсутність контролю за фактичними витратами Зоопарку;
- незапезбачення умов для здійснення наукової, дослідницької роботи Зоопарку;
- відсутність координації щодо цінової політики;
- недостатньо ефективна робота щодо популяризації Зоопарку.

Загальна сума неефективних використаних бюджетних коштів становила 2969,87 тис.гривень.

За результатами аудиторського дослідження підготовлено ряд пропозицій на місцевому рівні.

ВСТУП

Зоологічні парки створюються з метою організації екологічної освітньо-виховної роботи, створення експозицій рідкісних, екзотичних та місцевих видів тварин, збереження їх генофонду, вивчення дикої фауни і розробки наукових основ її розведення у неволі. Велику популярність здобувають зоопарки, які створені для дітей, а саме дитячі контактні зоопарки. В Україні, майже у всіх великих містах цей вид зоопарку знайшов своїх прихильників. Зоологічні парки загальнодержавного значення є природоохоронними культурно-освітніми та науково-дослідними установами. У зоопарках світу сьогодні утримується понад 700 тисяч особин, що представляють 3000 видів ссавців, птахів, рептилій і амфібій.

Зоопарк у Мені був відкритий у 1975 році місцевими любителями саме з вищезгаданою метою. У 1983 році Менському зоопарку надано статус зоологічного парку загальнодержавного значення.

Відповідно до рішення 10 сесії 5 скликання Чернігівської обласної ради від 24.05.2007 «Про розмежування повноважень щодо управління та розпорядження об'єктами спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Чернігівської області» Менський зоологічний парк загальнодержавного значення віднесено до переліку підприємств, закладів і установ Чернігівської обласної ради, що перебувають в управлінні Чернігівської облдержадміністрації.[14]

За рік Зоопарк відвідує близько 40 тисяч дорослих і дітей не лише з м.Мені, району та області, а й з інших куточків України та близького зарубіжжя.[16]

Зоопарк підтримує постійні зв'язки з іншими зоопарками України. Колекція тварин постійно поповнюється за рахунок придбання тварин у інших зоопарках та одержання приплоду від тварин, які утримуються в Зоопарку.

Створення умов для існування тварин з подальшим їх розмноженням є важливим питанням і найактуальнішим завданням на шляху розвитку зоологічних парків не тільки в м. Мені а й по всій Україні.

I. Організація та методологія проведення аудиту

1.1 Об'єкт аудиту:

Кошти Чернігівського обласного бюджету на суму 17867,30 тис.грн використано на виконання заходів таких бюджетних Програм:

- загального фонду за КЕКВ 2610 «Субсидії та поточні трансферти підприємствам (установам, організаціям)» у 2014-2016 роках за КФКВК 110502 "Інші культурно-освітні заклади та заходи", у 2017 році -КПКВК МБ 2414200 "Інші культурно-освітні заклади та заходи", у 2018 році - КПКВК МБ 1014081;
- спеціального фонду за КЕКВ 3210 «Капітальні трансферти підприємствам (установам, організаціям)» у 2014-2016 роках за КФКВК 110502 "Інші культурно-освітні та заходи", у 2017 році - КПКВК МБ 2414200 "Інші культурно-освітні та заходи", у 2018 році - КПКВК МБ 1014081;
- спеціального фонду за КЕКВ 3210 «Капітальні трансферти підприємствам (установам, організаціям)» у 2014-2016 роках за КФКВК 150101 "Капітальні вкладення", у 2017 році – за КПКВК МБ 2416310 "Реалізація заходів щодо інвестиційного розвитку".
- власні надходження Зоопарку.

1.1 Підстава для проведення аудиту: п.5.3.2.1 Плану проведення заходів державного фінансового контролю Північного офісу Держаудитслужби від 07.03.2018 № 34 (зі змінами).

1.2 Мета аудиту: оцінити ефективність використання комунальних ресурсів, визначити причини, які негативно впливають на неї, підготувати пропозиції щодо поліпшення системи управління ресурсами, що спрямовуються на заходи Програм.

1.3 Період дослідження: 2014-2017 роки та 4 місяці 2018 року.

1.4 Учасники аудиту:

- Управління Північного офісу Держаудитслужби в Чернігівській області;
- Департамент культури і туризму, національностей та релігій Чернігівської обласної державної адміністрації (далі - Департамент);
- Менський зоологічний парк загальнодержавного значення (далі - Зоопарк).

1.5 Методи аудиту

В ході аудиторського дослідження вивчено та проаналізовано законодавчі та нормативні акти; дані бухгалтерського обліку, фінансової та статистичної звітності Зоопарку.

II. Аналіз результативних показників

Оцінка виконання результативних показників.

Оскільки результативні показники для оцінювання виконання бюджетної програми були визначені лише після внесення змін та доповнень до фінансування Програми з обласного бюджету на 2017 рік, прийнятих рішенням одинадцятої сесії обласної ради сьомого скликання 7 грудня 2017 року № 17-11/VII, для дослідження стану виконання програми аудиторською групою визначено показники виходячи із критеріїв розділу IV Програм «Завдання Програми», а також передбачених на 2017 рік показників та державних статистичних звітів про діяльність зоопарку (ф.14-НК).

Так, відповідно до наказу Міністерства фінансів України «Про результативні показники бюджетної програми» результативні показники поділяються на такі групи: показники затрат, показники продукту, показники ефективності та показники якості. [5]

Показники затрат

Показники затрат визначають обсяги та структуру ресурсів, які забезпечують виконання бюджетної програми, характеризують структуру витрат бюджетної програми.

Фактично за досліджений період Зоопарк профінансовано Департаментом за рахунок коштів обласного бюджету та відповідно здійснені касові видатки склали 17867,38 тис. грн або 75% від потреби зазначеної у бюджетних запитах.

Таблиця 1

Дані щодо фінансування з Чернігівського обласного бюджету заходів Програм за 2014-2017 роки та 4 місяці 2018 року (тис. грн)

	2014 рік			2015 рік			2016 рік			2017 рік			4 місяці 2018 року			всього		
	потреба	касові видатки	% виконання	потреба	касові видатки	% виконання	потреба	касові видатки	% виконання	потреба	касові видатки	% виконання	потреба	касові видатки	% виконання	потреба	касові видатки	% виконання
КФКВК 110502 (КПКВК МБ 2414200, 1014081) загальний фонд	2561,02	2260,74	88,27	3008,50	3008,14	99,99	3147,30	3147,30	100,00	4673,31	4653,07	99,57	5625,27	1482,00	26,35	19015,40	14551,25	76,52

КФКВК 110502 (КПКВК МБ 2414200, 1014081) спеціальний фонд	210,99	78,98	37,43	247,00	247,00	100,00	398,00	397,25	99,81	239,70	239,70	100,00	1448,00	277,50	19,16	2543,69	1240,43	48,76
КФКВК 150101 (КПКВК МБ 2416310) спеціальний фонд	341,78	141,07	41,28	480,72	480,72	100,00				1453,84	1453,84	100,00				2276,34	2075,63	91,18
РАЗОМ	3113,79	2480,79	79,67	3736,22	3735,86	99,99	3545,30	3544,55	99,98	6366,85	6346,61	99,68	7073,27	1759,50	24,88	23835,45	17867,3	74,96

Таблиця 2

Дані щодо ресурсного забезпечення заходів Програм за 2014-2017 роки та 4 місяці 2018 року (од.)

	Одиниці виміру	2014	2015	2016	2017	4 місяці 2018 року
площа Зоопарку, в тому числі:	га	8,97	8,97	8,97	8,97	8,97
- експозиційна	кв м	16100	16100	16100	16100	16100
штатна чисельність працівників зоопарку	од	43	43	43	43	43

Аналіз ресурсного забезпечення засвідчив щорічне зростання потреби у коштах загального фонду (тобто у видатках на поточне утримання Зоопарку) та високий рівень її фінансування. Так, лише у 2014 році потребу у коштах загального фонду було забезпечено на 88,27%, у 2015-2017 роках рівень фінансування склав 99-100%.

Затвердження та фінансування капітальних видатків (спеціального фонду та бюджету розвитку) носило несистематичний характер. Так, наприклад, у 2016 та 2018 році кошти з бюджету розвитку не залучались. Низький відсоток фінансування мав місце лише у 2014 році (41,28%), у 2015-2017 роках рівень фінансування склав 99-100%.

Щодо інших ресурсів задіяних при утриманні тварин (чисельність персоналу та наявність експозиційних площ), то їх обсяг залишався незмінним.

Показники продукту

Показники продукту характеризують результати діяльності головного розпорядника за відповідний бюджетний період у межах бюджетної програми, можуть відображати обсяг виробленої продукції, наданих державних послуг чи виконаних робіт, кількість осіб, яким надано державні послуги.

Таблиця 3

Дані щодо проведених заходів за рахунок Програм за 2014-2017 роки та 4 місяці 2018 року

Показник	Одиниця виміру	2014	2015	2016	2017	4 місяці 2018 року
Кількість відвідувачів, в тому числі :	чол.	40104	41500	41703	41829	2835
- діти	чол.	25151	26200	26310	24680	1638
Доходи від плати за послуги	тис.грн	440,32	708,34	809,63	890,13	64,22
Кількість видів тварин, в тому числі	од.	148	145	146	146	146
- занесених до Червоної книги України та міжнародної Червоної книги	од.	37	37	37	37	37
Кількість особин	од.	985	985	991	965	951
Обсяг будівництва	кв.м.	0	218,8	59,4	279,3	30,2
Кількість заходів, в тому числі:	од.	264	318	349	379	38
- екскурсії	од.	238	293	325	349	36
- лекції	од.	18	18	16	20	2
- масові та інші заходи	од.	4	4	4	6	0
- виставки	од.	4	3	4	4	0

Результати проведеного аналізу засвідчили, що всі досліджені показники з року в рік виконуються на приблизно одному рівні.

Мало місце незначне зростання кількості заходів (за рахунок зростання кількості екскурсій з 238 в 2014 році до 349 в 2017). Крім того, зросли доходи Зоопарку з 440,32 тис. грн в 2014 році до 890, 13 тис.грн. у 2017 році, або 102%. Враховуючи, що кількість відвідувачів зростала з 40104 чол. в 2014 році до 41829 чол. в 2017 році або на 4%, то зазначене швидше свідчить про збільшення ціни квитка, а не проведення Зоопарком роботи щодо залучення більшої кількості відвідувачів та розширення асортименту проведення заходів.

Крім того, за відсутності планування результативних показників програми, не можливо достовірно оцінити повноту їх виконання відповідно до запланованих цілей.

Показники ефективності

Показники ефективності характеризують економність при витрачанні бюджетних коштів, ефективність надання державних послуг, співвідношення між одержаним продуктом і витраченим ресурсом та визначаються як витрати ресурсів на одиницю показника продукту, відношення кількості вироблених товарів (виконаних робіт, наданих послуг) до витраченого обсягу ресурсу.

Таблиця 4

Дані щодо оцінки ефективності виконання заходів Програм за 2014-2017 роки та 4 місяці 2018 року

Показник	Одиниця виміру	2014	2015	2016	2017	4 місяці 2018 року
Середні витрати на 1 відвідувача	тис.грн	0,061	0,09	0,08	0,15	0,62
Середні витрати на одну особину тварин	тис.грн	2,51	3,79	3,57	6,57	1,85
Середні витрати на один захід	тис.грн	9,39	11,74	10,15	35,46	46,3
Капітальні видатки на 1 кв.м будівництва	тис.грн	0	3,32	6,68	6,06	9,18
Кількість особин тварин на 1 штатну одиницю	од	22,91	22,9	23,05	22,4	22,12
Кількість тварин на 1 кв.м. експозиційної площі	од	16,3	16,3	16,2	16,7	16,9
Співвідношення площі проведених ремонтів до загальної площі	%	0	2,00	0,65	3,12	0,33

Результати аналізу засвідчили щорічне зростання витрат Зоопарку в розрахунку на 1 відвідувача, на 1 особину тварин, на один захід при тому, що задіяна була одна й та ж штатна чисельність персоналу та одна й та ж експозиційна площа.

Зокрема заходами Програми було передбачено забезпечення раціонального та ефективного використання коштів, впровадження заходів з ресурсо- та енергозбереження, інвентаризація матеріально-технічної бази, колекції для розробки поетапного плану покращення умов утримання тварин.

За таких умов не можна засвідчити досягнення економності щодо використання фінансового ресурсу.

З іншого боку щодо передбаченого заходами програми проведення капітального ремонту, капітального будівництва експозицій та місць для постійного утримання тварин при зростанні капітальних видатків на 1 кв.м будівництва спостерігаються позитивні тенденції у бік збільшення співвідношення площі проведених ремонтів до загальної площі.

Показники якості

Показники якості характеризують динаміку досягнення мети та виконання завдань бюджетної програми, відповідність створеного продукту установленим стандартам (нормативам), рівень реалізації інвестиційних проектів, виконання робіт, ступінь готовності об'єктів будівництва, якість створеного продукту; рівень задоволення користувачів державних послуг відповідно до їх призначення, рівень забезпечення державними послугами осіб, які мають на них право; висвітлюють послаблення негативних чи посилення позитивних тенденцій в економіці, користь для суспільства від реалізації бюджетної програми.

Таблиця 5

Дані щодо практичних результатів виконання заходів Програм за 2014-2017 роки та 4 місяці 2018 року

Показник	Одиниця виміру	2014	2015	2016	2017	4 місяці 2018 року
Збільшення обсягу власних доходів Зоопарку в порівнянні з попереднім роком	%	x	60,9	14,3	9,9	x
Збільшення чисельності відвідувачів в порівнянні з попереднім роком	%	x	3,5	0,5	0,3	x

Як свідчать зазначені дані, не зважаючи на залучення коштів Чернігівського обласного бюджету, Зоопарком не було забезпечено тенденцію щодо зростання темпів доходів та чисельності відвідувачів.

В свою чергу зазначене може свідчити про недостатню роботу Зоопарку щодо залучення нових відвідувачів. Не сприяє цьому і відсутність у Програмі відповідних заходів та завдань.

У зв'язку з відсутності конкретизації цілей та механізмів їх досягнення складно оцінити ефективність та якість передбачених Програмою заходів спрямованих на перегляд та вдосконалення механізмів контролю за утриманням тварин відповідно до їх фізіологічних та біологічних особливостей, розробку та впровадження заходів, спрямованих на забезпечення безпеки людей та тварин, перегляд та впровадження нових правил, інструкцій з утримання розведення в умовах неволі диких тварин, а також їх раціонів, впровадження системи планування та проведення профілактики захворювань тварин, запровадження системи постійного контролю (ведення спостереження) за утриманням та харчуванням тварин, а також поводження з ними, тощо.

Таким чином, за результатами оцінки результативних показників виконання Програми можна визначити як недостатньо ефективне.

Враховуючи, що Програма є важливим джерелом поповнення коштів для фінансування всіх витрат фінансово-господарської діяльності Зоопарку, збільшення із року в рік обсягів фінансування Програми не можуть повноцінно сприяти самостійному розвитку Зоопарку.

Відсутність розроблених результативних показників не дозволяє оцінити заплановані цілі, динаміку та стан виконання Програми. Попередні результати аудиту засвідчили декларативність заявлених Програмою завдань.

З огляду на зазначене, орієнтовною проблемою аудиту є:

- **Чому при систематичному нарощуванні власних доходів не простежується тенденція до зменшення обсягів фінансової підтримки Зоопарку за рахунок бюджетних коштів?**

- **Чому при постійному збільшенні обсягів фінансової підтримки Зоопарку не відбувається зростання результативних показників, що характеризують виконання програми?**

Проблема аудиту: Які фактори перешкоджають якісному виконанню Програм та досягненню її основних завдань?

III. Результати аудиторського дослідження

Гіпотеза 1. Відсутність у Програмі економічно обґрунтованих результативних показників та чітко визначених напрямів її виконання призводять до втрати контролю за використанням коштів.

Результати аналізу виконання результативних показників засвідчили, що паспорти бюджетних Програм не відповідають вимогам Правил складання паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання та формі паспорта бюджетної програми, затверджених наказом Міністерства фінансів «Про паспорти бюджетних програм». [4]

Чинним законодавством України передбачено порядок розроблення регіональних цільових програм, моніторингу та звітності про їх виконання, відповідно до затверджених наказом Мінекономіки від 04.12.2006 №367 відповідних методичних рекомендацій щодо порядку розроблення регіональних цільових програм, моніторингу та звітності про їх виконання (далі – Методичні рекомендації). [6] Проте результати аудиту засвідчили їх недотримання при складанні та затвердженні Програм.

Відповідно до Методичних рекомендацій регіональна цільова програма – це сукупність взаємопов'язаних завдань і заходів, узгоджених за строками та ресурсним забезпеченням з усіма задіяними виконавцями, спрямованих на розв'язання найактуальніших проблем розвитку регіону або окремих галузей економіки чи соціально-культурної сфери регіону, реалізація яких здійснюється за рахунок коштів місцевого бюджету і є складовою щорічної програми соціально-економічного розвитку на відповідний рік.

Так, відповідно до Методичних рекомендацій програма (проект програми) має містити такі розділи: паспорт програми; визначення проблеми, на розв'язання якої спрямована програма; визначення мети програми; обґрунтування шляхів і засобів розв'язання проблеми, обсягів та джерел фінансування; строки та етапи виконання програми; перелік завдань і заходів програми та результативні показники; напрями діяльності та заходи програми; координація та контроль за ходом виконання програми. [6]

У відповідності до п. 2.2 Методичних рекомендацій у програмі (проекті програми) зазначаються обсяги фінансових витрат, необхідних для виконання програми з визначенням джерел фінансування. Розрахунок фінансових витрат супроводжується економічним обґрунтуванням.

Фактично розрахунок економічного обґрунтування у Програмах відсутній, а обсяги коштів обласного бюджету у тексті передбачено визначати щорічно. Водночас, наприклад, у додатку 1 до Програми «Ресурсне забезпечення Програми оновлення та розвитку Менського зоопарку на 2016-2020 роки» обсяг коштів обласного бюджету, які планується залучити наведено з розбивкою по роках, проте без будь-якого обґрунтування.

У відповідності до п. 2.2.5 Методичних рекомендацій визначаються результативні показники програми, за якими комплексно і всебічно можна здійснювати оцінку її виконання, система вибраних показників

використовується для відстеження динаміки процесів та оцінки кількісних змін, а саме:

- показники витрат (ресурсне забезпечення програми) визначають обсяги і структуру ресурсів, які забезпечують виконання програми;

- показники продукту - це, зокрема, кількість користувачів товарами (роботами, послугами), виробленими в процесі виконання програми, які використовуються для оцінки досягнення цілей програми;

- показники ефективності визначаються як співвідношення кількості вироблених товарів (виконаних робіт, наданих послуг) до їх вартості в грошовому або людському вимірі (витрати ресурсів на одиницю показника продукту);

- показники якості відображають якість вироблених товарів (виконаних робіт, наданих послуг) і оцінюють їх за результатами досягнення ними своєї мети або виконання завдання.

Але за наданими Департаментом паспортами бюджетних програм протягом 2011-2016 років не визначено результативні показники бюджетних програм.

Вказані показники були визначені лише після внесення змін і доповнень до фінансування Програми з обласного бюджету на 2017 рік, прийнятих рішенням одинадцятої сесії обласної ради сьомого скликання 07.12.2017 № 17-11/VII. Проте, навіть у визначених результативних показниках виконання Програм наявні недоліки.

Так, наприклад, включений у 2017 році до Програми показник продукту «кількість об'єктів, які планується побудувати» не відповідає зазначеним критеріям, оскільки оцінка здійснюється за фактичними, а не запланованими результатами.

Включені у 2017 році до Програми такі показники ефективності «середньомісячна кількість відвідувачів» та «середня ціна одного квитка» не відповідають зазначеним критеріям, оскільки не є витратами ресурсів на одиницю показника продукту.

Також, слід зазначити, що у відповідності до Методичних рекомендацій завдання програми – це конкретні напрями та заходи, які планується здійснити протягом певного періоду і які повинні забезпечити досягнення цілей програми, а напрями діяльності програми – це конкретні дії, спрямовані на виконання завдань програми, з визначенням шляхів витрачання коштів місцевих бюджетів та не заборонених законодавством позабюджетних коштів. [6]

Однак, незважаючи на те, що Програми містять відповідні розділи, аналіз їх структури, проведений на прикладі Програми на 2016-2020 роки свідчить про відсутність системного підходу при визначенні розділів Програми.

По-перше при наявності окремих розділів під назвами «Завдання Програми» (розділ 3) та «Напрямки виконання Програми» (розділ 4) вони являють собою переліки заходів, за якими відсутні посилання про наявність взаємозв'язку між ними.

Натомість наприкінці розділу 3 «Завдання Програми» вказано наступне: «для реалізації завдань Програми необхідно забезпечити виконання заходів Програми викладених у додатку 2».

Вказаний додаток визначає виконавців, джерела та обсяги фінансування. Проте, у вказаному додатку наведені назви напрямків діяльності (пріоритетних завдань) не лише не співпадають з перерахованих розділах 3 та 4, але і наведені суцільним текстом без уточнення за яким із напрямків діяльності (пріоритетних завдань) передбачається здійснити.

Таблиця 6

Аналіз щодо узгодженості завдань і напрямків Програм

Завдання Програми (розділ 3)	Напрямки виконання Програми (розділ 4)	Назва напрямку діяльності /пріоритетного завдання (додаток 2)
перегляд та вдосконалення механізмів контролю за утриманням тварин відповідно до їх фізіологічних та біологічних особливостей	не визначено	не визначено
розробка та впровадження заходів, спрямованих на забезпечення безпеки людей та тварин	не визначено	не визначено
перегляд та впровадження нових правил, інструкцій з утримання розведення в умовах неволі диких тварин, а також їх раціонів	не визначено	не визначено
впровадження системи планування та проведення профілактики захворювань тварин	не визначено	не визначено
проведення капітального ремонту, капітального будівництва експозицій та місць для постійного утримання тварин	капітальне будівництво другого будиночка для бізонів, проведення капітальних ремонтів тераріуму, сараю з навісом копитного відділу, будинків для яка та поні, будівлі "Зимовий сад", побутової будівлі з вольєрами леопардів та пум, будівлі приматів та водоплавної птиці, зовнішнього водогону	покращення матеріально-технічної бази,
запровадження системи постійного контролю (ведення спостереження) за утриманням та харчуванням тварин, а також поведінням з ними	не визначено	не визначено
забезпечення раціонального та ефективного використання коштів, впровадження заходів з ресурсо- та енергозбереження	не визначено	запровадження енергоефективних заходів з метою економії енергоносіїв

інвентаризація матеріально-технічної бази, колекції для розробки поетапного плану покращення умов утримання тварин	не визначено	не визначено
не визначено	поповнення колекції тварин	поповнення колекції тварин
не визначено	придбання предметів і обладнання довгострокового користування	не визначено
не визначено	забезпечення раціону харчування тварин	забезпечення раціону харчування тварин
не визначено	постійна взаємодія з засобами масової інформації	проведення інформаційно-просвітницьких заходів
не визначено	впровадження спільних з дитячими навчальними та позашкільними закладами інформаційно-просвітницьких програм; організація та проведення інформаційно-просвітницьких заходів (засідань за круглим столом, виставок, акцій тощо) за участю зацікавлених установ, організацій та підприємств для широких верств населення та учнівської молоді	
не визначено	вдосконалення тематичної Web- сторінки в мережі Internet	
не визначено	не визначено	забезпечення виплати заробітної плати працівникам
не визначено	не визначено	оплата за спожиті енергоносії

Таким чином, результати проведеного порівняння свідчать, що більшість завдань, передбачених текстовою частиною Програми, не була підкріплена наявністю будь-яких напрямків та заходів щодо їх виконання. Натомість фінансуванню підлягали видатки для забезпечення виплати заробітної плати працівникам, раціону харчування тварин та оплати за спожиті енергоносії, про які в текстовій частині не вказано.

По-друге, очікувані результати Програми визначено також на декларативному рівні. Зокрема у відповідному розділі зазначено, що «реалізація цієї Програми сприятиме:

створенню необхідних умов для подальшого розвитку зоопарку;

збереженню та збільшенню колекції тварин зоопарку;
підтриманню в належному стані природно-заповідної зони загальнодержавного значення;

повноцінному відпочинку на лоні живої природи мешканців Чернігівської та сусідніх областей».

При цьому очікуваний результат, викладений у Додатку 2 до Програми виражений більш конкретно, як «утеплення будівель з метою економії споживання природного газу та електроенергії, покращення умов постійного утримання тварин, покращення умов праці працівників зоопарку, зміцнення матеріально технічної бази, надійне забезпечення зоопарку холодною водою, покращення умов відпочинку відвідувачів, оновлення та збільшення колекції тварин».

Проте, знову очікуваний результат наведено суцільним текстом, без уточнення здійснення яких саме заходів, за яким із напрямків діяльності (пріоритетних завдань) має призвести до виконання якої із частин очікуваного результату.

По-третє, перелік заходів, які відповідно до Програми мали бути здійснені у 2016-2020 роках за рахунок Чернігівського обласного бюджету було визначено як:

- поточне утримання закладу;
- проведення капітальних ремонтів об'єктів закладу;
- придбання основних засобів - комп'ютерної техніки (2016 рік), трактора з косаркою (2017 рік), бесідок (2018 рік). [12,13]

Не зважаючи на те, що у тексті Програми неодноразово наголошується на очікуваному поповненні колекції тварин, проте джерелом вказаних видатків передбачено кошти не бюджетних джерел. Таким чином цей напрямок розвитку Зоопарку із самого початку Департаментом не передбачалось охопити бюджетним фінансуванням, проте враховується Департаментом як очікуваний результат і досягнення Програми.

Отже, розроблення Програми без дотримання вимог законодавства призводить до невизначеності її цілей та напрямів. Розбіжності у цілях та напрямках їх здійснення, внесених до Програм, свідчать про формальний підхід до її складання.

Проведений аналіз засвідчує, що Програма розроблена на декларативному рівні і її основною метою фактично є забезпечення поточних видатків на утримання Зоопарку, без аналізу їх об'єктивності та доцільності, а не досягнення конкретного результату, спрямованого на розвиток Зоопарку. Натомість непрозора система очікуваних результатів дозволяє звітувати про її виконання за будь-яких умов.

Гіпотеза 2. Недосконала організація процесу фінансування та звітування за результатами виконання Програми може свідчити про незацікавленість у досягненні нею конкретних результатів.

Протягом дослідженого періоду надання фінансової підтримки Зоопарку здійснювалось на підставі планів використання бюджетних коштів, які складались Зоопарком та затверджувались Департаментом. [16,17]

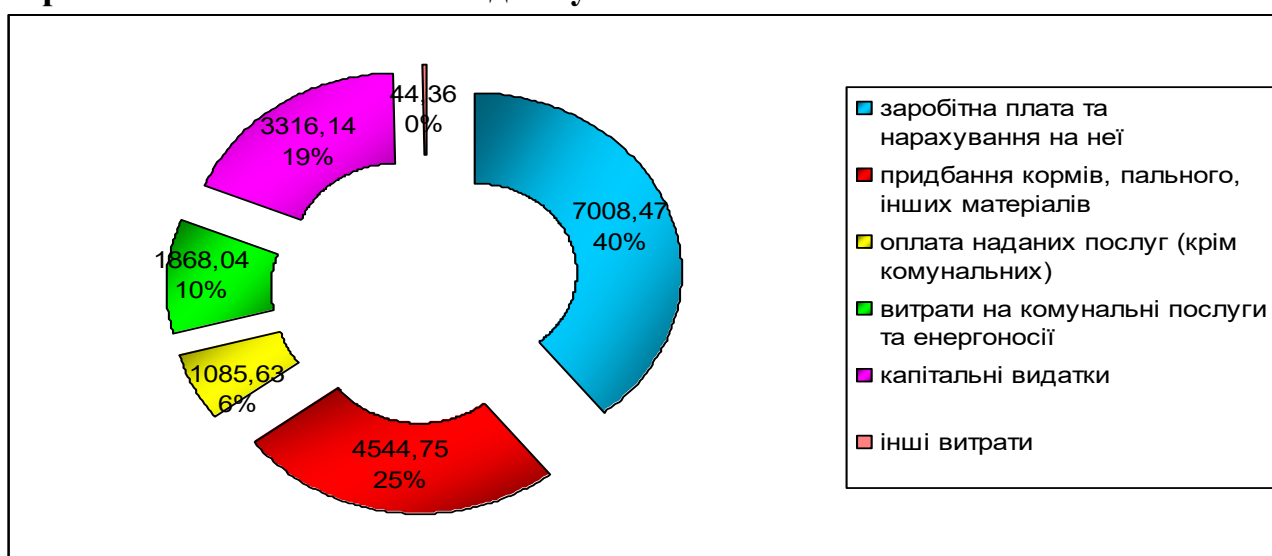
Потреба у коштах, необхідних для виконання Програм визначалась на підставі бюджетних запитів, які надавались Зоопарком до Департаменту на кожний рік.

До складених бюджетних запитів, які складались включались такі видатки:

- за загальним фондом кошторису - на поточне утримання Зоопарку;
- за спеціальним фондом – капітальні видатки.

Діаграма 2

Структура витрат Зоопарку, проведених за рахунок коштів Чернігівського обласного бюджету.

Таким чином переважна частина коштів на фінансування Програм (79%) була спрямована на утримання зоопарку, а не на його розвиток. Фактично як засвідчили результати аналізу розвиток Зоопарку здійснювався аналогічно і за рахунок власних надходжень.

Для підтвердження обґрунтування визначеної потреби Департаментом фактично вимагались лише штатні розписи та договори на виконання ремонтно-будівельних робіт та постачання енергоносіїв. Фактичне використання коштів Департаментом контролювалось виключно за даними фінансової та статистичної звітності Зоопарку. Департаментом не вимагалось та не було забезпечено належне виконання чинного законодавства щодо управління активами підприємства в частині затвердження і погодження фінансових планів. Зокрема, у 2014-2015 роках фінансові плани та звіти про їх виконання Зоопарком взагалі не складались, у 2016 році фінансовий план не погоджено Департаментом. [16,17]

При цьому дані бухгалтерського обліку Зоопарку не дозволяють оцінити достовірність їх виконання, оскільки він вівся не у відповідності до Положення про порядок бухгалтерського обліку окремих активів та операцій підприємств державного, комунального секторів економіки і господарських організацій, які

володіють та/або користуються об'єктами державної, комунальної власності, затвердженого наказом Міністерства фінансів України. [7]

Відповідно до наказу про облікову політику Зоопарку за даними бухгалтерському обліку Зоопарку відсутні рахунки, що відображають фінансові результати діяльності, натомість передбачено рахунки, що відображають результати виконання кошторису.

Крім того всупереч п.1 розділу II вищезазначеного Положення Департаментом як органом управління не погоджено вказаний наказ про облікову політику Зоопарку. [7]

Аналогічно звітування Зоопарку у 2014-2016 роках перед Департаментом здійснювалось відповідно до наказу про облікову політику за формами, визначеними Порядку складання фінансової, бюджетної та іншої звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 24.01.2012 № 44, зі змінами, в тому числі і за тими, які не передбачені для підприємств одержувачів бюджетних коштів.

Зокрема, для здійснення аналітичного контролю за витрачанням коштів, при відсутності затверджених планів використання бюджетних коштів за власними надходженнями зоопарку складались такі форми звітності як Звіт про надходження і використання коштів, отриманих як плата за послуги (форма № 4-1м) та Звіт про надходження і використання коштів, отриманих за іншими джерелами власних надходжень (форма № 4-2м). [8] При цьому, форми звітності, передбачені Національним положенням (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» у 2014-2015 роках не складались. [9]

Відповідно до Положення про Менський зоологічний парк загальнодержавного значення, затвердженого наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.05.2002 № 178 (нова редакція – від 05.12.2016 № 452) Зоопарк є неприбутковою установою і фінансується з державного бюджету. Проте, фінансування з державного бюджету протягом дослідженого періоду не здійснювалось, ознака неприбутковості Зоопарку як бюджетної установи не підтверджується даними мережі Державної казначейської служби. Документальних даних щодо наявності інших ознак неприбутковості в ході проведення аудиту не надано. [15]

Тобто, чинне Положення про Менський зоологічний парк загальнодержавного значення не відповідає вимогам чинного законодавства.

Для оцінки ефективності управління підприємством та використання його активів існує Методика аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств державного сектору економіки, затверджена наказом Міністерства фінансів від 14.02.2006 № 170, яка дозволяє дати таку оцінку за сукупністю коефіцієнтів, що характеризують прибутковість активів, фінансовий стан, платоспроможність та ліквідність. Однак, діюча система обліку Зоопарку не дозволяла провести зазначену оцінку, що свідчить про відсутність належного контролю з боку Департаменту. [16]

Отже, Департаментом всі поточні видатки на фінансування Програми здійснювались у якості фінансування Зоопарку аналогічно до

фінансування бюджетної установи, в той час як контроль за використання власних надходжень для Зоопарку здійснювався лише шляхом доведення планових показників щодо обсягів надходжень.

Зазначене спричиняє відсутність зацікавленості Зоопарку у розширенні джерел власних надходжень, формуванні ефективної цінової політики, тощо.

Гіпотеза 3. Відсутність контролю за фактичними витратами Зоопарку призводить до завищення потреби у бюджетних коштах та призводить до їх необґрунтованого використання.

Результати аналізу планування потреби, проведеного у Зоопарку, засвідчили наявність випадків включення до її складу видатків, які не були належним чином обґрунтовано або взагалі в майбутньому не здійснювались.

Так, відповідно до розрахунку потреби у коштах на заробітну плату працівників, здійсненого Зоопарком включались:

- фонд заробітної плати, визначений на підставі штатного розпису Зоопарку (який погоджувався із Департаментом),
- доплати до мінімальної заробітної плати,
- матеріальної допомоги у розмірі посадового окладу,
- індексації заробітної плати.

Інших витрат відповідно до проведеного розрахунку Зоопарком за рахунок коштів фінансової підтримки не планувалось.

При цьому, протягом усього дослідженого періоду при розрахунку потреби у видатках на заробітну плату не враховано наявності вакантних посад, які залишались такими протягом не одного бюджетного року.

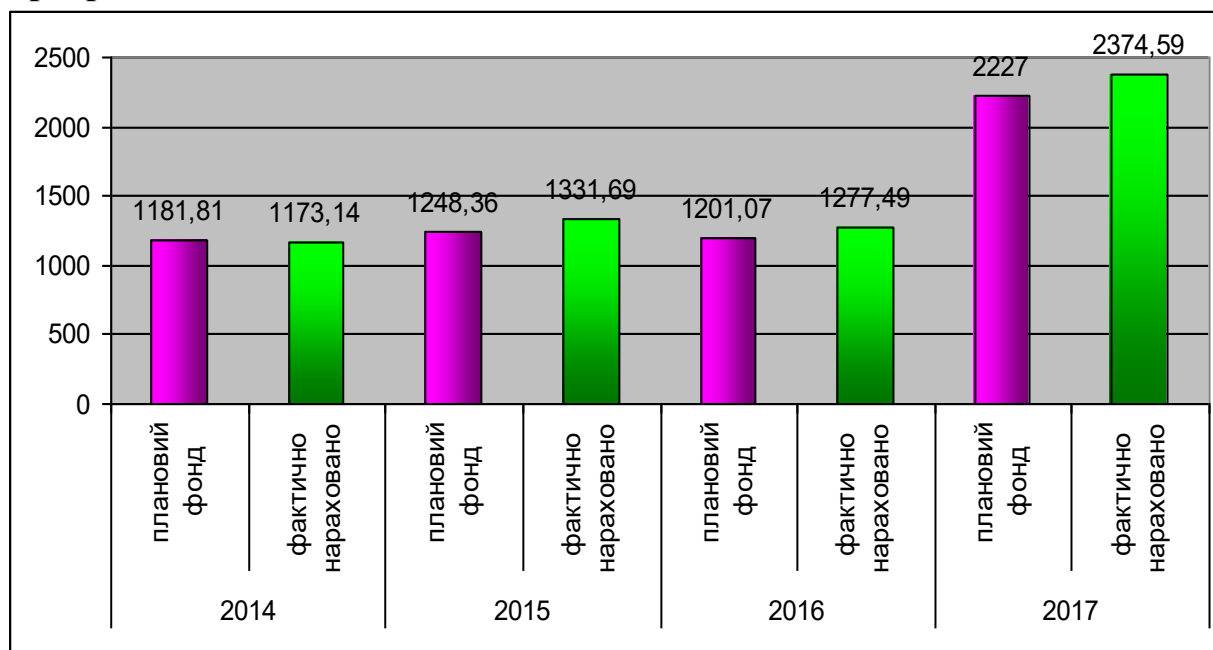
Так протягом 2014-2015 років постійно була вакантною передбачена штатними розписами посада молодшого наукового співробітника. Фонд заробітної плати за вказаною вакантною посадою, який у дослідженому періоді було включено до розрахованого обсягу фінансової підтримки становив **37,02 тис. грн**, крім того до обсягів включено також нарахування єдиного соціального внеску на вказаний фонд заробітної плати в сумі **13,23 тис. гривень**.

Аналогічно протягом 2016-2017 років та 4 місяців 2018 року постійно була вакантною та залишається вакантною на період збору інформації передбачена штатними розписами посада екскурсовода. Фонд заробітної плати за вказаною вакантною посадою, який у дослідженому періоді було включено до розрахованого обсягу фінансової підтримки становив **76,93 тис.грн**, крім того до обсягів включено також нарахування єдиного соціального внеску на вказаний фонд заробітної плати в сумі **16,91 тис. гривень**.

Також протягом 2014-2016 років постійно була вакантною передбачена штатними розписами посада зоолога. Фонд заробітної плати за вказаною вакантною посадою, який у дослідженому періоді було включено до розрахованого обсягу фінансової підтримки становив **50,66 тис. грн**, крім того до обсягів включено також нарахування єдиного соціального внеску на вказаний фонд заробітної плати в сумі **15,25 тис. гривень**. [16]

Діаграма 3

Дані щодо планових та фактичних обсягів заробітної плати Зоопарку та нарахувань на неї за 2014-2017 роки, здійснених за рахунок коштів Програм

Таким чином за рахунок коштів обласного бюджету наданих в рамках Програм Зоопарком здійснювались інші видатки на оплату праці, не заборонені чинним законодавством, в тому числі матеріальне стимулювання працівників у вигляді премій, надбавок та доплат, які не були передбачені при розрахунку.

Аналогічна ситуація спостерігалась і при розрахунку потреби у кормах для годівлі тварин.

У зв'язку з відсутністю розробленої нормативної бази щодо організації процесу харчування тварин Зоопарку раціони на харчування склалися на основі підручника «Нормы кормления животных Рижского зоосада», 1959 г, авторство якого не визначене. Відповідно до розроблених раціонів в подальшому складалася потреба в кількості та виді кормів на рік.

По-перше, встановлено випадки включення до розрахунку потреби продуктів харчування, які не були передбачені раціонами або передбачені в меншій кількості.

Так, наприклад, відповідно до раціону, розробленого на 2014 рік, потреба насіння складала 657 кг, проте до розрахунку потреби у фінансуванні на харчування тварин 2014 року насіння включено в кількості 870 кг. Аналогічно, раціоном на 2015 рік потреба макаронів складала 58,4 кг, а в розрахунку до потреби коштів фінансової підтримки кількість макаронів складала 150 кг. А по окремим продуктам така тенденція спостерігається щорічно, зокрема, кількість олії до потреби фінансування включали в 2014, 2015, 2016 та 2017 роках в кількості 100 л, а раціонами передбачено в 2014 році – 65,7 л, 2015 році – 73 л, 2016 році – 98,55 л та в 2017 році – 98,55 л, кількість часнику до потреби фінансування в кожному році включалася в кількості 15 кг, проте раціонами

передбачена інша кількість, а саме: в 2014 році – 3,65 кг, в 2015 році – 3,65 кг, в 2016 та 2017 роках – 4,38 кг.

Загалом, невідповідність складених раціонів порівняно з розрахунками потреби фінансової підтримки Зоопарку в продуктах харчування в грошовому еквіваленті за всі роки склала **165,07 тис. гривень**.

По-друге, включені до потреби продукти закуповувались та згодовувались тваринам в меншій кількості, що може свідчити як про завищення норм їх харчування так і про відсутність коригування потреби при наявності інших джерел надходжень продуктів.

Зокрема, протягом всього 2014 року, майже вся кількість продуктів фактично закуплена і згодована в меншій кількості, ніж це включено до розрахунку потреби. Причиною зокрема є низький рівень фінансування з обласного бюджету, і те що продукти харчування в значній кількості надійшли за рахунок благодійних внесків в натуральній формі. При цьому зміни до розрахунку зазначеної потреби не вносились відповідно видатки на придбання продуктів, які були отримані у вигляді благодійної допомоги були профінансовані у складі видатків на фінансову підтримку Зоопарку.

Протягом 2015, 2016 та 2017 років при наявності фінансування до потреби фінансової підтримки такий продукт як капуста було включено в кількості 4000 кг протягом 2015, 2016 років та 6000 кг протягом 2017 року, проте фактично закуповувалось і відповідно згодовувалось капусти в 2015 році в кількості 748 кг, в 2016 році – 1774 кг та в 2017 році – 1055 кг.

Аналогічно, м'ясо закуповувалось у меншій кількості ніж це передбачено потребою, а саме в 2015 році потреба складала 27083 кг, фактично придбано 25878 кг, в 2016 році потреба – 21000 кг, фактично придбано – 17711 кг та в 2017 році потреба – 22611,57 кг, фактично придбано – 19640 кг.

За таким продуктом харчування як молоко тенденція також зберігається: до розрахунку потреби фінансування включено молока в кількості: в 2015 році – 1800 л, в 2016 та 2017 роках – 1100 л, фактично закуплено і згодовано в 2015 році – 888 л, в 2016 році – 436 л та в 2017 році – 935 л.

Загалом невідповідність кількості продуктів зазначеної в потребі фінансової підтримки Зоопарку з фактично закупленими продуктами в грошовому еквіваленті склала 908,37 тис.гривень.

По-третє до потреби включали такі продукти які в подальшому не закуповувались і не були згодовані.

Так, наприклад протягом всього дослідженого періоду до розрахунку потреби включалися такі продукти як помідори та огірки в кількості по 50 кг, проте фактично ці види продуктів не закуповувались та відповідно згодовані тваринам не були.

Крім того, в 2015 році в розрахунку потреби було враховано льон в кількості 120 кг та часник в кількості 15 кг, а фактично закуплено і згодовано його не було.

Загалом, в грошовому еквіваленті до розрахунку в коштах потреби фінансової підтримки було включено продукти, які не закуповувались на загальну суму 6,65 тис. гривень.

По-четверте, спостерігалися випадки, коли закупувалися і згодовувалися тваринам корма, які не були передбачені потребою Програм.

Такі продукти як горох та мед протягом всього періоду проведення аудиту не включалися до розрахунку потреби фінансування Зоопарку проте кожен рік закупувалися і згодовувалися тваринам, а саме в 2014 році було згодовано 204,3 кг гороху та 20,8 кг меду, в 2015 році відповідно 181,7 кг гороху та 26,7 кг меду, в 2016 році – 194,6 кг гороху та 12,2 кг меду та в 2017 році – 271,7 кг гороху та 18,2 меду.

Крім того, в 2014 та 2015 роках закупувалися непередбачені потребою коренеплоди в кількості 42770 кг та 8181 кг відповідно.

Загалом сума невідповідності фактично закуплених кормів з розрахунком потреби Програм Зоопарку склала 55,50 тис. гривень. [16]

Тобто, порівнюючи наведені дані можна прийти до висновку, що в той час як до потреби було включено продуктів, які не були в подальшому закуплені або закуплені в меншій кількості на загальну суму 915,02 тис.гривень на їх заміну було закуплено продуктів не передбачених потребою на суму 55,50 тис. гривень. Зазначене може свідчити про заміну більш дорогих продуктів, дешевшими з подальшим створенням економії коштів та їх перерозподілу на інші непередбачені розрахунковою потребою цілі. Тобто завищення потреби у коштах склало **859,51 тис.гривень.**

Спостерігається завищення обсягів фінансування і при здійсненні капітальних видатків.

З метою оцінки стану виконання Програм та використання коштів бюджетів на їх виконання під час збирання інформації було проведено контрольні обміри фактично виконаних фізичних обсягів будівельно-монтажних та ремонтно-будівельних робіт на підпорядкованій Менському зоопарку території, за результатами яких виявлено недотримання п.6.4.4.1 Правил визначення вартості будівництва (ДСТУ Б Д.1.1-1:2013). [11] А саме:

Проведеними контрольними обмірами обсягів робіт, виконаних ПП "Рембуд-2603" на об'єкті "Капітальний ремонт вольєрів хижого відділу у Менському зоопарку загальнодержавного значення по вул. Чернігівський шлях, 32 в м. Мена", встановлено завищення обсягів робіт з улаштування крокв з дошок в кількості 0,81 м.куб., включених в акт ф. КБ-2в за березень 2015 року над фактично виконаними фізичними обсягами, на загальну суму **4,67 тис. гривень.**

Проведеними контрольними обмірами обсягів робіт, виконаних ПП "Рембуд-2603" на об'єкті "Будівництво автогаражів зі складами для зберігання кормів у Менському зоопарку по вул.Жовтневій , 32 в м.Мена, Чернігівської області", встановлено завищення обсягів робіт з підшивання стелі дошками обшивки та улаштування слухових вікон (незакінчений в повному обсязі комплекс робіт, а саме - не виконано скління вікон), включених в акти ф. №КБ-2в за травень та червень 2015 року над фактично виконаними фізичними обсягами, на загальну суму **2,20 тис. гривень.** [16]

Отже, відсутність обґрунтованої, відповідно до фактичних витрат Зоопарку, потреби у бюджетних коштах дає можливість їх економії та подальшого необґрунтованого використання.

За рахунок наявних постійних вакансій завищувалась потреба у бюджетних коштах на загальну суму 210,00 тис. грн, за рахунок якої здійснювались інші видатки на оплату праці, не заборонені чинним законодавством, проте не включені до розрахунку (матеріальне стимулювання працівників у вигляді премій, надбавок та доплат).

Порівнюючи дані щодо планування видатків на годівлю тварин можна прийти до висновку, що в той час як до потреби включалися дорожчі продукти, які не були в подальшому закуплені або закуплені в меншій кількості, а на їх заміну закуповувались дешевші продукти не передбачених потребою, різниця між ними складала 1024,59 тис. гривень.

Проведеними контрольними обмірами здійснених за рахунок капітальних видатків програми робіт засвідчено їх завищення на загальну суму 6,87 тис. гривень.

Гіпотеза 4. Незапезбечення умов для здійснення наукової, дослідницької роботи призводить до втрат можливих надходжень Зоопарку та збільшення обсягів фінансової підтримки.

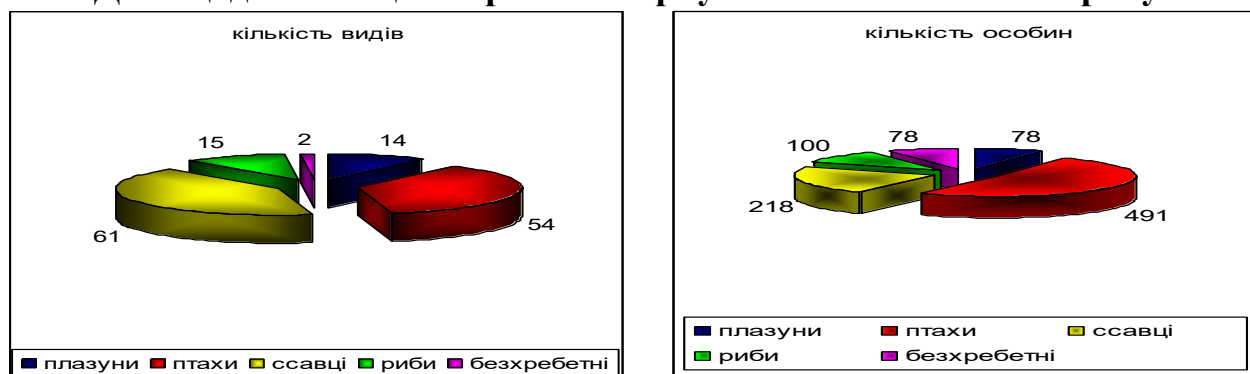
Відповідно до ст. 35 Закону України «Про природно-заповідний фонд України» зоологічні парки загальнодержавного значення є природоохоронними культурно-освітніми та науково-дослідними установами. [3]

Відповідно до Положення про Менський зоологічний парк загальнодержавного значення визначено, що Зоопарк є природоохоронною культурно-освітньою та науково-дослідною установою, об'єктом природно-заповідного фонду України загальнодержавного значення і охороняється як національне надбання. [15]

У теперішній час в Менському зоопарку утримуються земноводні, плазуни, риби, птахи та ссавці. Колекція налічує 965 тварин 146 видів, 7 з яких занесено до Червоної книги України та 30 з яких занесено до Міжнародної Червоної Книги. Зокрема, в Зоопарку знаходяться такі представники фауни як примати, тигр, леви, пуми, бурі ведмеді, бізони, антилопи нільгау, верблюди, крокодили, пітони, папуги та ін. [16]

Діаграма 4

Дані щодо колекції тварин Зоопарку станом на 01.01.2018 року

Метою створення Зоопарку є організація екологічної освітньо-виховної роботи, формування експозицій рідкісних, екзотичних та місцевих видів тварин, збереження їх генофонду. Вивчення дикої фауни і розробки наукових основ розведення її представників у неволі та повернення їх до природного середовища. [15]

При цьому, відповідно до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» науковим установам незалежно від форми власності, діяльність яких має важливе значення для науки, економіки та виробництва надається підтримка держави. [2]

Однак, аналіз фактичної діяльності, яка здійснювалась Зоопарком засвідчив, що можливості для здійснення науково-дослідної роботи залишаються не використаними.

Так, відповідно до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» науково-дослідна установа (далі - наукова установа) - юридична особа незалежно від організаційно-правової форми та форми власності, утворена в установленому законодавством порядку, для якої наукова та (або) науково-технічна діяльність є основною. Наукова установа є юридичною особою та може мати статус неприбуткової організації.

Основна діяльність наукових установ - проведення фундаментальних досліджень, прикладних наукових і науково-технічних (експериментальних) розробок, надання науково-технічних послуг, проведення наукової і науково-технічної експертизи, підготовка наукових кадрів, розвиток і збереження наукової інфраструктури. [2]

Відповідно до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» з метою визначення ефективності діяльності наукових установ проводиться їх державна атестація. Для наукових установ державної, комунальної форм власності, а також наукових установ, у статутних капіталах яких є частка, що належить державі, державна атестація проводиться в обов'язковому порядку не менше одного разу на п'ять років, для новоутворених - не пізніше як через три роки після утворення.

Результати державної атестації наукових установ використовуються органами, до сфери управління яких належать наукові установи, під час: планування обсягу видатків державного бюджету для забезпечення діяльності таких установ; формування тематики наукових досліджень та науково-технічних розробок таких наукових установ; розгляду питання продовження (дострокового розірвання) контракту з керівником наукової установи; розгляду питання щодо реорганізації, ліквідації наукової установи. [2]

Проте, незважаючи на зазначений у Положенні про Менський зоологічний парк загальнодержавного значення його науковий статус, протягом дослідженого періоду державна атестація Зоопарку як наукової установи не проводилась. Також не проведено роботи щодо його державної атестації як наукової установи. Аналогічно у Програмі жодним чином не враховано розвиток цього напрямку діяльності, що може свідчити про необізнаність Департаменту щодо необхідності здійснення роботи у вказаному напрямку.

Проте, саме залучення грантової підтримки на проведення наукових досліджень може стати джерелом додаткового надходження коштів, а відповідно і покращення зазначеної ситуації.

Отже, незабезпечення умов для здійснення наукової, дослідницької роботи призводить до втрат можливих надходжень Зоопарку та збільшення обсягів фінансової підтримки.

Відсутність науково-дослідної діяльності у Зоопарку, відсутність його акредитації як наукової установи при наявних ресурсах у вигляді колекцій рідкісних, екзотичних та місцевих тварин унеможлиблює залучення додаткових коштів від здійснення грантових програм на проведення наукових досліджень.

Гіпотеза 5. Низький рівень забезпечення Зоопарку кваліфікованими кадрами зменшує ефективність використання його потенціалу.

Для залучення додаткових коштів від здійснення грантових програм на проведення наукових досліджень значну роль відіграє наявність необхідного кадрового потенціалу.

Відповідно до Закону «Про природно-заповідний фонд України» управління природними заповідниками, біосферними заповідниками, національними природними парками, ботанічними садами, дендрологічними та зоологічними парками загальнодержавного значення, а також регіональними ландшафтними парками здійснюється їх спеціальними адміністраціями. [3]

Спеціальні адміністрації очолюють керівники, які мають екологічну, біологічну або географічну освіту та які призначаються за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища. [3]

Результати дослідження підтвердили, що директор Зоопарку має вищу біологічну освіту за спеціальністю зооінженер. Контракт з директором Зоопарку було укладено Департаментом, проте інші погодження (зокрема із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища) у контракті відсутні.

Заступнику директора відповідно до посадової інструкції не передбачено виконання посадових обов'язків, які потребують екологічної, біологічної або географічної освіти, він має середню спеціальну освіту за спеціальністю технік-будівельник.

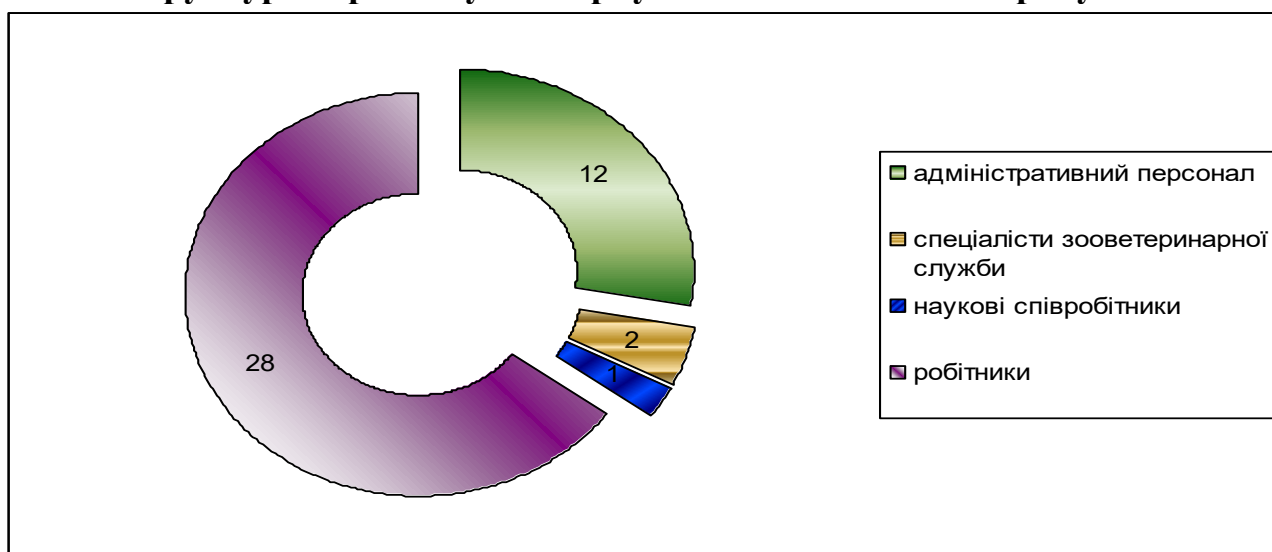
Фактично, на дату проведення дослідження вищу біологічну освіту крім директора мав лише старший науковий співробітник Зоопарку за спеціальністю технолог-дослідник з виробництва і переробки продукції тваринництва.

Проте, за відсутності укладених Зоопарком договорів (контрактів) на проведення наукових досліджень, науковим співробітником здійснювалось відповідно до посадової інструкції, зокрема, вивчення науково-технічної інформації, участь у розведенні диких тварин, участь у профілактичних та лікувальних заходах, бесіди про охорону живої природи у бібліотеках та

гуртках юних натуралістів, ведення списків тварин, занесених до Червоної книги України і міжнародних Червоних списків, участь у розробці раціонів годування тварин, складання звітів ф.14-НК, тощо. [16]

Діаграма 5

Структура персоналу Зоопарку станом на 01.01.2018 року

Фактично, станом на час проведення аудиту вищу освіту мало лише 7 працівників, проте не у кожного – них вона була необхідного профілю.

Аналіз наявної освіти за посадами фахівців, до посадових обов'язків яких входила робота з тваринами засвідчив, що вони мали середню освіту, інколи середню спеціальну освіту іншого спрямування. Так, середню освіту мали 2 завідувачі секцій по роботі з тваринами. Також, відповідно до посадових інструкцій роботу з кормами здійснює головний адміністратор, яка має середню спеціальну освіту за спеціальністю технік-будівельник. З грудня 2016 року по кінець дослідженого періоду на посаді зоолога працювала колишній головний бухгалтер Зоопарку, яка не мала освіти відповідного профілю. [16]

Відповідно до штатного розпису у Зоопарку, який щорічно затверджувався Департаментом, взагалі відсутня посада ветеринарного лікаря, натомість є посада ветеринарного фельдшера, а фахівець який її займає має середню спеціальну освіту відповідного спрямування. [16]

Зазначений стан речей стосується і спеціалістів інших профілів, зокрема юрисконсульт Зоопарку має вищу освіту, але економічної, а не юридичної спеціальності. [16]

За поясненнями працівників зоопарку така ситуація виникає, зокрема, внаслідок низького рівня заробітної плати, а також віддаленості Зоопарку від обласного центру (м. Чернігів), де як правило вищий рівень освіти серед населення.

Так, незважаючи на наявну фінансову підтримку з обласного бюджету, середня заробітна плата персоналу Зоопарку складала у 2014 році 1622,00 грн, у 2015 році 1835,00 грн, у 2016 році 2049,00 грн, у 2017 році 3796,00 гривень. [16]

Робітники по догляду за тваринами в більшості випадків мали середню освіту, в окремих випадках середню спеціальну освіту іншого спрямування. [16]

Отже, низький рівень забезпечення кваліфікованими кадрами зменшує ефективність використання його потенціалу.

Для залучення додаткових коштів від здійснення грантових програм на проведення наукових досліджень значну роль відіграє наявність необхідного кадрового потенціалу. Проте станом на час проведення аудиту із 43 працівників Зоопарку вищу освіту мало лише 7 працівників, проте не у кожного вона була необхідного профілю.

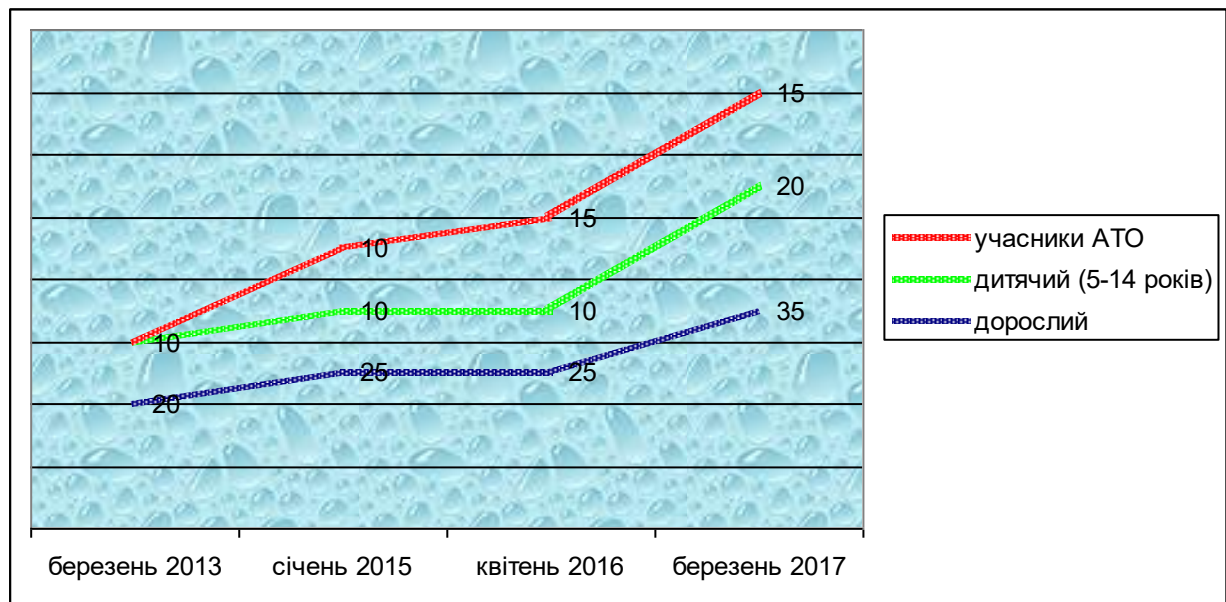
Гіпотеза 6. Відсутність координації щодо цінової політики призводить до необхідності у додатковому виділенні коштів обласного бюджету.

Протягом дослідженого періоду ціни на вхідні квитки визначались відповідно до наказів директора Зоопарку.

Результати аналізу щодо обґрунтованості визначення ціни квитка засвідчили, що калькуляції на них відсутні, а доходи від продажу квитків не забезпечують здійснення поточної діяльності Зоопарку.

Діаграма 6

Динаміка цін на квитки у Зоопарку

В ході аудиту було проведено аналіз цінової політики інших зоологічних парків загальнодержавного значення на дату проведення дослідження.

Так, відповідно до відкритих джерел інформації, наявних в мережі Internet в Україні на дату проведення збору інформації рахується всього 12 зоологічних парків загальнодержавного значення. А саме: Подільський зоологічний парк загальнодержавного значення (м. Вінниця), Докучаєвський, Київський, Луцький, Менський, Миколаївський, Одеський, Рівненський, Харківський, Херсонський, Черкаський, Ялтинський зоологічні парки. [19]

В ході проведення дослідження було проаналізовано дані, які розміщені на веб-сторінках вказаних зоопарків (відсутні дані щодо Докучаєвського та Ялтинського зоологічних парків, в зв'язку з перебуванням вказаних закладів на непідконтрольній Україні території та щодо Харківського зоологічного парку в зв'язку з тим, що він знаходиться на ремонті).

Так, результати аналізу цін на вхідні квитки по решті зоопарків засвідчили, що ціна квитка для дорослих у Менському зоологічному парку залишається однією із найнижчих серед зоологічних парків загальнодержавного значення України.

При вартості вхідного квитка для дорослих у Менському зоопарку на дату проведення дослідження в розмірі 35,0 грн, у Подільському, Одеському та Рівненському зоопарках вона становила 50,0 грн, Черкаському – 60,0 грн, Київському – 70,0 грн та Миколаївському – 75,0 гривень. [19]

Протягом охопленого аудитом періоду Зоопарком було реалізовано 54795 квитків для дорослих, тобто за умови встановлення ціни навіть на найнижчому рівні, порівняно із іншими зоопарками її вартість зросла б на 15,0 грн, а обсяг отриманих доходів при збільшенні вартості на 15,0 грн становив би **821,93 тис. гривень.**

Аналогічно вартість квитка для дітей віком від 5 до 14 років на дату проведення дослідження складала у Менському зоопарку 20,0 грн і дорівнювала ціні такого квитка у Подільському зоопарку, проти 30,0 грн у Одеському та Рівненському зоопарках - 40,0 грн у Черкаському - 45,0 грн у Миколаївському та 60,0 грн у Київському зоопарках. [19]

Протягом охопленого аудитом періоду Зоопарком було реалізовано 37488 квитків для дітей віком від 5 до 14 років. Тобто за умови встановлення ціни навіть на найнижчому рівні, порівняно із іншими зоопарками її вартість зросла б на 10,0 грн, а обсяг отриманих доходів при збільшенні вартості на 10,0 грн становив би **374,88 тис. гривень.**

Не сприяє збільшенню доходів і надання необґрунтованих пільг на вхід до Зоопарку. Зокрема, проведений аналіз щодо застосування пільгових цін засвідчив, що така практика застосовується усіма зоопарками, проте переліки категорій є дещо різним. Так, усіма зоопарками передбачено безкоштовний вхід для дітей до 5 років (що є зрозумілим, оскільки такі діти можуть бути лише у супроводі дорослих). Аналогічно до Менського зоопарку безкоштовний вхід передбачено інвалідам 1 групи у Київському, Одеському та Рівненському зоопарках (слід зазначити, що такі особи теж потребують додаткового супроводу). Проте наявність пільгового входу у половину від вартості квитка для дорослих учасникам антитерористичної операції має місце лише у Менському зоопарку.

За умови оплати зазначеною категорією громадян оплати за вхід у повному обсязі сума додатково отриманих доходів за досліджений період склала б **16,13 тис. гривень.**

Крім того, за наявності у штатному розписі посади екскурсовода (яка протягом 2014-2015 років була зайнята, а починаючи з 2016 року є вакантною) Зоопарком не було проведено жодної платної екскурсії.

В ході проведення аудиту наказом директора Зоопарку було збільшено вартість вхідного квитка для дорослих до 40,0 грн, квитка для дітей від 5-ти років – до 25,00 гривень. [16]

Отже, відсутність координації щодо цінової політики призводить до необхідності у додатковому виділенні коштів обласного бюджету.

Результати аналізу щодо обґрунтованості визначення ціни квитка засвідчили, що калькуляції на них відсутні, а доходи від продажу квитків не забезпечують здійснення поточної діяльності Зоопарку.

Проведене порівняння цін на вхідні квитки по решті зоопарків засвідчило, що ціна квитка для дорослих у Менському зоологічному парку є найнижчою серед зоологічних парків загальнодержавного значення України. За умови підвищення цін на квитки до мінімального серед інших зоологічних парків загальнодержавного значення рівня протягом дослідженого періоду можна було б залучити 1212,94 тис.гривень.

Гіпотеза 7. Недостатньо ефективна робота щодо популяризації Зоопарку, та незалучення додаткових джерел доходів призводять до втрат доходів Зоопарку.

Зважаючи на географічне розташування Зоопарку (м. Мена з населенням близько 12,6 тис. чоловік) за умови ефективної фінансової політики місцеве населення не може формувати повністю склад відвідувачів Зоопарку. В даному випадку доцільною є робота щодо розширення географічної території відвідувачів шляхом популяризації Зоопарку за межами області. Стратегічно важливим для Зоопарку має бути покращення рівня реклами, її географічне розширення, популяризація власного бренду. При цьому значна увага має приділятися умовам, які створюються для відвідувачів, умовам утримання тварин, естетичної та пізнавальної привабливості Зоопарку.

Проте, результати аудиту засвідчили недостатньо ефективну роботу з цього напрямку.

Для зоологічних парків загальнодержавного значення проект організації території зоологічного парку розробляється спеціалізованими науковими та проектними організаціями і затверджується органом, у підпорядкуванні якого перебуває зоологічний парк, за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Проект організації території Зоопарку, розроблений приватним підприємством «Центр екологічного управління» (м. Мелітополь) лише у 2016 році і наразі не є затвердженим Департаментом. [16]

Так, незважаючи на наявність власного сайту Зоопарку <http://www.zoomena.com.ua>, розміщеної на ньому інформації недостатньо для того, щоб скласти про нього якісне уявлення. Так, відсутні інформація про тварин, які в ньому утримуються, їх фотографії, опис тощо (наведено лише статистичні дані щодо їх кількості). Відсутні дані щодо новин Зоопарку, в той час як доцільно було б зацікавити потенційних відвідувачів інформацією про поповнення тварин, які постійно мають місце.

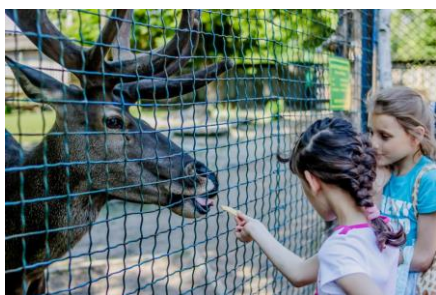
Аналогічно, у Зоопарку відсутні технологічні карти екскурсій, які є основним документом при сертифікації туристсько-екскурсійної організації, чи особи яка претендує на здійснення екскурсійної діяльності.

При цьому відповідно до звітних даних Зоопарком щороку проводилось близька 300 екскурсій та за досліджений період їх всього було проведено 878.

Згідно з поясненнями працівників Зоопарку екскурсії проводились безкоштовно як екскурсоводом так і іншими працівниками. [16]

Як засвідчили дані інших досліджених зоопарків вартість платної екскурсії складає 100,00 і вище гривень. Тобто за умови платного проведення вказаних екскурсій за досліджений період надходження могли б скласти **87,80 тис. гривень.**

Крім того внаслідок недостатньої екскурсійної роботи кошти, які втрачаються Зоопарком від проведення екскурсій є джерелом надходжень туристсько-екскурсійних організацій, які заходять на територію Зоопарку при цьому сплачуючи лише вартість вхідного квитка.

Не використано Зоопарком і можливості щодо годування тварин. Відповідно до техніки безпеки є ряд обмежень щодо поводження з тваринами, тому у Зоопарку вольєри зі звірами оснащені попереджувальними написами. Особливості конструкцій вольєрів нехижких звірів та їх розміщення у безпосередній близькості до відвідувачів створюють передумови для контакту. Як засвідчили результати регулярних спостережень значна частина відвідувачів приносить із собою харчі для годівлі нехижких тварин.

За умови продажу фасованого корму для годівлі тварин із обов'язковим застереженням щодо переліку та умов щодо тварин, яким його можна годувати, зазначене може бути додатковим джерелом надходжень Зоопарку та збільшило б його привабливість як контактного Зоопарку.

В ході проведення аудиту також було здійснено фактичний огляд щодо наявних колекцій тварин, умов їх утримання та розміщення на території експозиційної зони.

Результати огляду засвідчили, що за наявності значної колекції тварин, забезпеченості чистоти як на території Зоопарку так і у вольєрах, має місце і наявність окремих недоліків щодо розміщення звірів, які призводять до зниження естетичної привабливості Зоопарку.

Наявність у ряді кліток одиноких звірів не сприяє роботі щодо їх адаптації та розведення, створює стресові умови, наслідком яких може стати їх млява або агресивна поведінка, що теж не додає Зоопарку привабливості.

Так, результати огляду засвідчили, що поодинокими у вольєрах є наступні звірі: тигр (самка), пума (самець), зебра (самець), шотландський бичок (самець), а також птахи: 1 страус нанду та 1 страус ему. (Слід зазначити, що в ході проведення аудиту Зоопарком було закуплено за рахунок власних надходжень шотландську корову, тобто на теперішній час одна пара є укомплектованою).[16]

З іншого боку, наявність у ряді кліток одних і тих же видів звірів складає враження одноманітності, складність їх огляду, недостатність інформації знижує цікавість відвідувача.

Так, у вольєрі для дрібних хижих тварин звірі розміщені у два поверхи, з сіткою з одного боку (9 секцій на першому поверсі та 6 секцій на другому поверсі), другий поверх незручний для експозиціонування і швидше є надбудовою (звірів видно лише якщо вони підходять до огорожі), зовнішній вигляд будівлі потребує осучаснення.

Розміщення звірів у вказаному вольєрі може свідчити про їх надлишкову кількість і необхідність розселення. Так, у даному вольєрі, зокрема, 3 розрізнені клітки займають 6 дикобразів, 2 розрізнені клітки на першому та 2 розрізнені клітки на другому поверхах займають 9 лисиць, 1 клітку на першому поверсі і одну на другому займають 4 єнотовидних собаки, також 1 клітку на другому поверсі займає одна носуха, в той час як ще 4 носухи розміщені окремо у іншій частині Зоопарку у клітці на території вольєра для левів.

Аналізуючи період протягом якого утримувалась така кількість тварин встановлено, що утримання понад пару тварин за умови неможливості їх сумісного проживання складає враження

одноманітності видів.

При цьому слід зазначити, що вартість утримання одного дикобраза для Зоопарку складає близько 5,06 грн/добу, однієї лисиці – 5,19 грн/добу, однієї єнотовидної собаки – 6,73 грн/добу, однієї носухи 6,74 грн/добу. [16]

Тобто при реалізації зазначених звірів та оптимізації чисельності до пари або чисельності, яка може спільно співіснувати в одній клітці економія коштів Зоопарку за досліджений період могла б скласти по лисицям **53,04 тис. грн.**, по дикобразам – **29,55 тис. гривень** (кількість єнотовидних собак з року в рік зменшувалось, розмноження не відбувалося, а носуха відсаджена у зв'язку з агресивною поведінкою).

Зовнішній вигляд будівлі вольєру для ведмедів також потребує осучаснення, спостерігається нерівномірна ширина комірок між металевими прутами, розмір комірки не дозволяє утримувати ведмежат. При цьому у Зоопарку спостерігається досить значна кількість ведмедів (7 дорослих особин та 2 ведмежат), двоє з яких розміщені окремо у басейні для ведмедів, що має досить привабливий естетичний вигляд.

При цьому слід зазначити, що утримання одного ведмедя для Зоопарку складає близько 67,47

грн/добу. Тобто при реалізації зазначених звірів та оптимізації чисельності до пари за досліджений період могла б скласти **344,77- тис.гривень**. [16]

Слід зазначити, що в ході проведення аудиту Зоопарком було реалізовано 2-х ведмежат на суму 2,0 тис.грн. Крім того реалізовано молодняку інших тварин (зебу та поні) на суму 10,0 тис.гривень. [16]

Отже, недостатньо ефективна робота щодо популяризації Зоопарку, та незалучення додаткових джерел доходів призводять до втрат доходів Зоопарку.

За умови платного проведення екскурсій за досліджений період надходження могли б скласти **87,80 тис. гривень**. Крім того внаслідок недостатньої екскурсійної роботи кошти, які втрачаються Зоопарком від проведення екскурсій є джерелом надходжень туристсько-екскурсійних організацій, які заходять на територію Зоопарку при цьому сплачуючи лише вартість вхідного квитка.

Так, результати огляду засвідчили, що при наявності у вольєрах поодиноких звірів, інші наявні в такій чисельності, що займають декілька експозиційних місць. Враховуючи витрати на утримання значної чисельності звірів одного виду оптимізація їх кількості могла б дати економію коштів за досліджений період на суму **427,36 тис.гривень**.

ВИСНОВКИ

Результати проведеного аудиторського дослідження свідчать про недостатньо ефективне використання бюджетних коштів.

На ефективність використання коштів мали вплив наступні фактори:

По-перше, розроблення Програм без дотримання вимог законодавства призводить до невизначеності її цілей та напрямів. Розбіжності у цілях та напрямках їх здійснення, внесені до Програми свідчать про формальний підхід до її складання.

Проведений аналіз засвідчив, що Програма розроблена на декларативному рівні і її основною метою фактично є забезпечення поточних видатків на утримання Зоопарку, без аналізу їх об'єктивності та доцільності, а не досягнення конкретного результату, спрямованого на розвиток Зоопарку. Натомість непрозора система очікуваних результатів дозволяє звітувати про її виконання за будь-яких умов.

По-друге, Департаментом всі поточні видатки на фінансування Програми здійснювались у якості фінансування Зоопарку як бюджетної установи, в той час як контроль за використанням власних надходжень для Зоопарку здійснювався лише шляхом доведення планових показників щодо обсягів надходжень.

Така ситуація може призвести до відсутності зацікавленості Зоопарку у розширенні джерел власних надходжень, формуванні ефективної цінової політики тощо.

По-третє, відсутність контролю за фактичними витратами Зоопарку призводить до завищення потреби у бюджетних коштах дає можливість їх економії та необґрунтованого використання.

Результати аналізу планування потреби, проведеного у Зоопарку, засвідчили випадки включення до її складу видатків, які не були належним чином обґрунтованими або взагалі в майбутньому не здійснювались.

За рахунок наявних постійних вакансій завищувалась потреба у бюджетних коштах на загальну суму 210,00 тис. грн, за рахунок якої здійснювались інші видатки на оплату праці, не заборонені чинним законодавством, проте не включені до розрахунку (матеріальне стимулювання працівників у вигляді премій, надбавок та доплат).

Порівнюючи дані щодо планування видатків на годівлю тварин можна прийти до висновку, що в той час як до потреби включалися дорожчі продуктів, які не були в подальшому закуплені або закуплені в меншій кількості, а на їх заміну закуповувались дешевші продукти не передбачених потребою, різниця між ними складала 1024,59 тис. гривень.

Проведеними контрольними обмірами здійснених за рахунок капітальних видатків програми робіт засвідчили їх завищення на загальну суму 6,87 тис. гривень.

По-четверте, незабезпечення умов для здійснення наукової, дослідницької роботи призводить до втрат можливих надходжень Зоопарку та збільшення обсягів фінансової підтримки.

Відсутність науково-дослідної діяльності у Зоопарку, незабезпечених його акредитації як наукової установи при наявних ресурсах у вигляді колекцій рідкісних, екзотичних та місцевих тварин унеможливує залучення додаткових коштів від здійснення грантових програм на проведення наукових досліджень.

По-п'яте, низький рівень забезпечення кваліфікованими кадрами зменшує ефективність використання його потенціалу.

Для залучення додаткових коштів від здійснення грантових програм на проведення наукових досліджень значну роль відіграє наявність необхідного кадрового потенціалу. Проте станом на час проведення аудиту із 43 працівників Зоопарку вищу освіту мало лише 7 працівників, до того ж не у кожного з них вона була необхідного профілю.

По-шосте, відсутність координації щодо цінової політики призводить до необхідності у додатковому виділенні коштів обласного бюджету.

Результати аналізу щодо обґрунтованості визначення ціни квитка засвідчили, що калькуляції на них відсутні, а доходи від продажу квитків не забезпечують здійснення поточної діяльності Зоопарку.

Проведене порівняння цін на вхідні квитки по решті зоопарків засвідчило, що ціна квитка для дорослих у Менському зоологічному парку є найнижчою серед зоологічних парків загальнодержавного значення України. За умови підвищення цін на квитки до мінімального серед інших зоологічних парків загальнодержавного значення рівня протягом дослідженого періоду можна було б залучити 1212,94 тис.гривень.

По-сьоме, недостатньо ефективна робота щодо популяризації Зоопарку, та незалучення додаткових джерел доходів призводять до втрат доходів Зоопарку.

За умови платного проведення екскурсій за досліджений період надходження могли б скласти 87,80 тис. гривень. Крім того внаслідок недостатньої екскурсійної роботи кошти, які втрачаються Зоопарком від проведення екскурсій є джерелом надходжень туристсько-екскурсійних організацій, які заходять на територію Зоопарку при цьому сплачуючи лише вартість вхідного квитка.

Результати огляду засвідчили, що окремі недоліки щодо розміщення звірів, які призводять до зниження естетичної привабливості Зоопарку. Наявність у ряді кліток одиноких звірів не сприяє роботі щодо їх адаптації та розведення, створює стресові умови, наслідком яких може стати їх млява або агресивна поведінка. З іншого боку, наявність у ряді кліток одних і тих же видів звірів складає враження одноманіття. Враховуючи витрати на утримання значної чисельності звірів одного виду оптимізація їх кількості могла б дати економію коштів за досліджений період на суму 427,36 тис.гривень.

ПРОПОЗИЦІЇ

Враховуючи результати проведеного аудиторського дослідження, з метою поліпшення системи управління ресурсами, що спрямовуються на заходи виконання Програми розвитку Менського зоологічного парку загальнодержавного значення на період 2016-2020 роки, пропонуємо:

Департаменту культури і туризму, національностей та релігій Чернігівської обласної державної адміністрації:

1. Підготувати та подати на затвердження зміни до Програми з метою приведення її до норм чинного законодавства.
2. Забезпечити приведення реєстрації, подання звітності та облікової політики Зоопарку у відповідність до чинного законодавства.

Менському зоологічному парку загальнодержавного значення:

1. Переглянути вартість вхідних квитків до Зоопарку.
2. Оновити веб-сторінку Зоопарку, доповнити її даними та ілюстраціями щодо тварин, які в ньому утримуються.
3. Подати на затвердження до Департаменту проект організації території зоологічного парку та розробити та затвердити технологічні карти екскурсій.
4. Усунути порушення щодо завищення обсягів проведених ремонтно-будівельних робіт ПП "Рембуд-2603" відповідно до чинного законодавства.
5. Проводити оптимізацію чисельності тварин Зоопарку у розрізі кожного виду. Проводити реалізацію тварин та доукомплектування поодиноких звірів.

Перелік джерел інформації

1. Бюджетний кодекс України;
2. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 26.11.2015 № 848-VIII;
3. Закон України «Про природно-заповідний фонд України» від 16.06.1992 № 2456-XII;
4. Наказ Міністерства фінансів України від 29.12.2002 № 1098 «Про паспорти бюджетних програм» ;
5. Наказ Міністерства фінансів України від 10.12.2010 № 1536 «Про результативні показники бюджетної програми»;
6. Методичні рекомендації щодо порядку розроблення регіональних програм, моніторингу та звітності про їх виконання, затверджені наказом Міністерства економіки України від 04.12.2006 №367;
7. Положення про порядок бухгалтерського обліку окремих активів та операцій підприємств державного, комунального секторів економіки і господарських організацій, які володіють та/або користуються об'єктами державної, комунальної власності, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 19.12.2006 №1213;
8. Порядок складання фінансової, бюджетної та іншої звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 24.01.2012 № 44;
9. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 №73;
10. Методика аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств державного сектору економіки, затверджена наказом Міністерства фінансів від 14.02.2006 № 170;
11. Правила визначення вартості будівництва (ДСТУ Б Д.1.1-1:2013), затверджених наказом Мінрегіону України від 05.07.2013 №293;
12. Програма розвитку Менського зоологічного парку загальнодержавного значення період 2016-2020 роки прийнята та рішенням обласної ради від 18.12.2015 року;
13. Обласна програма оновлення та розвитку Менського зоологічного парку загальнодержавного значення на 2011-2015 роки, прийнята рішенням обласної ради від 30.12.2010 року;
14. Рішення 10 сесії 5 скликання Чернігівської обласної ради від 24.05.2007 «Про розмежування повноважень щодо управління та розпорядження об'єктами спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Чернігівської області»;
15. Положення про Менський зоологічний парк загальнодержавного значення, затвердженого наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.05.2002 № 178 (нова редакція – від 05.12.2016 № 452);
16. Довідка збирання інформації в ході проведення державного фінансового аудиту виконання бюджетних програм, спрямованих на виконання Програми розвитку Менського зоологічного парку загальнодержавного значення на

період 2016-2020 роки (Обласної програми оновлення та розвитку Менського зоологічного парку загальнодержавного значення на 2011-2015 роки) від 26.06.2018;

17. Дані Департаменту культури і туризму, національностей та релігій Чернігівської обласної державної адміністрації надані в ході проведення аудиту;

18. Веб-сайт Менського зоологічного парку загальнодержавного значення (<http://www.zoomena.com.ua>);

19. Веб-сайти зоологічних парків України.